

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR MARRJEN E SHKALLËVE TË
KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË GJUHËS SHQIPE DHE TË LETËRSISË
2018

1. HYRJE

Profesioni i mësuesit kërkon përkushtim, përgjegjshmëri dhe standarde të larta në punë dhe në sjellje. Mësuesit veprojnë me ndershmëri dhe integritet, kanë njohuri të shumta shkencore, përdorin dijet dhe aftësitë e tyre në punën e përditshme, përditësojnë njohuritë nëpërmjet vetëvlerësimeve të vazhdueshme, krijojnë marrëdhënie pozitive profesionale, si dhe bashkëpunojnë me prindërit në interesin më të mirë të nxënësve.

Programi i zhvillimit profesional për marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA), për t'u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë për t'u përgatitur për testimin e shkallëve të kualifikimit.

Programi është ndërtuar duke iu përgjigjur kërkesave që MASR ka vendosur për mësuesit që do të kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore, në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹, të cilat kanë të bëjnë me veprimtaritë mësimore - edukative të mësuesve;
- programet mësimore të gjuhës shqipe dhe të letërsisë (klasat VI-XII);
- aspektet e pedagogjisë dhe të metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi, si dhe të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë, në veçanti;
- aspektet e etikës dhe të komunikimit;
- aspektet e drejtshkrimit të gjuhës shqipe;

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR- së që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- përmbajtja shkencore e gjuhës shqipe dhe e letërsisë, sipas programeve mësimore përkatëse.

2. QËLLIMET E PROGRAMIT

Qëllimet e këtij programi janë:

- të ndihmojë të gjithë mësuesit e gjuhës shqipe dhe të letërsisë që do të marrin kategoritë e kualifikimit, me qëllim që të përballojnë me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar;
- të ndihmojë DAR/ZA-të që të organizojnë zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt, programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.

Synimet e programit janë:

- rritja e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe për zbatimin e legjislacionit arsimor dhe në mënyrë të veçantë e risive më të fundit të reformave arsimore;
- rritja e aftësive dhe e kompetencave profesionale të mësuesve, për të ndikuar drejtpërdrejt në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme;
- rritja e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës/ lëndëve, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- rritja e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe të komunikimit në shkollë;
- rritja e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe;
- rritja e aftësive të mësuesve në përdorimin e TIK-ut, si një nga risitë më të fundit në mësimdhënien bashkëkohore.

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Për secilën fushë përcaktohen:

- kompetencat profesionale, si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
- literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

Përmbajtja e programit sipas fushave

FUSHA : DOKUMENTET ZYRTARE	
Kompetenca: Zbatimi me përgjegjshmëri dhe me korrektesë i kërkesave të legjislacionit dhe të dokumentacionit shkollor.	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njeh dhe zbaton ligjin “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë” dhe Dispozitat Normative të këtij sistemi; - zbaton udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; - zbaton udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; - demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MASR- së në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; - zbaton etikën profesionale të mësuesit; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e tij; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e nxënësit; - zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. - Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), nr. 343, datë 19.08.2013. - Udhëzimi nr. 16, datë 31.07.2017 “Për vitin shkollor 2017-2018 në sistemin arsimor parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 44, datë 16.10.2014 “Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 21, datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore-edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”. - Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015. “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”. - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me

	<p>kompetenca, në arsimin bazë”.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”. - Standardet e shkollës si qendër komunitare. - Urdhri nr. 6, datë 10.01.2018 “ Për zbatimin e nismës “Tri lëndë në gjashtë orë””.
--	---

FUSHA: PROGRAMET LËNDORE	
Kompetenca: Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të gjuhës shqipe dhe letërsisë në shkollë.	Literatura e rekomanduar
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; - përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit, në të cilin jep mësim; - përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe të aftësive të parashikuara në program; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve, si dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; - njeh dhe zbaton koherencën vertikale të programeve të gjuhës shqipe dhe të letërsisë; 	<ul style="list-style-type: none"> - Korniza kurrikulare, 2014. - Programet lëndore të bazuara në kompetenca, për klasat VI-IX, lënda “Gjuhë shqipe”. - Programet lëndore të bazuara në kompetenca, për klasat X- XII, lëndët “Gjuhë shqipe” dhe “Letërsi”. - Nivelet e arritjeve të kompetencave lëndore, për klasat VI-IX, lënda “Gjuhë shqipe” . - Nivelet e arritjeve të kompetencave lëndore, për klasat X-XII, lëndët “Gjuhë shqipe” dhe “Letërsi”.

<ul style="list-style-type: none"> - harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grupe temash, që janë në përputhje me programin; - përzgjedh metodat, teknikat dhe mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e rezultateve të të nxënit; - siguron informacion që demonstroi lidhjen e gjuhës me letërsinë, me shkencat e tjera dhe me jetën reale. 	
---	--

FUSHA: ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK -UT NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE

<p>Kompetenca 1: Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe letërsisë.</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstroi përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; - përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; - përdori metoda, teknika dhe strategji që synojnë gjithëpërfshirjen e nxënësve në procesin e të nxënit; - identifikoi nxënësit me nevojat të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); - planifikoi punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevojat të veçanta; - demonstroi qëndrim pozitiv ndaj gjuhës dhe letërsisë; 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. • Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017. • Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz 2016. • Nivelet e arritjes (arsimi i mesëm i ulët dhe arsimi i mesëm i lartë), IZHA, 2016. • Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.

<ul style="list-style-type: none"> - demonstroi respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; - edukon të nxënësit dashurinë dhe kërshërinë ndaj lëndës; - motivon nxënësit duke e konsideruar motivimin, si një nga çelësat e progresit të tyre; - krijon klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; - bashkëpunon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit. 	
<p>Kompetenca 2: Përdorimi i metodave dhe i strategjive efektive në mësimdhënien e gjuhës shqipe dhe të letërsisë.</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e rezultateve të të nxënësit; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin kritik e krijues të nxënësve; - planifikon orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika që ndikojnë në ndërtimin dhe zhvillimin e kompetencave kyçe dhe kompetencave lëndore; - përdor teknika dhe evidenca të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - ndërton një test duke zbatuar parimet e hartimit dhe të pikëzimit të një testi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, metodat e mësimdhënies me në qendër nxënësin, metodologjinë e mësimdhënies së gjuhës shqipe dhe letërsisë. - Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për vlerësimin e arritjeve të nxënësve dhe hartimin e testeve. - Udhëzuesi për zbatimin e kurrikulës me kompetenca në gjimnaz, 2016. - Udhëzuesi për zbatimin e kurrikulës me kompetenca në AMU, 2017.
<p>Kompetenca 3: Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>

<p>cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies së gjuhës shqipe dhe të letërsisë.</p>	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezanton materiale mësimore duke përdorur programe të përshtatshme si: Power Point, Excel, Word; - nxit nxënësit të bëjnë prezantime gjatë orës së mësimit duke përdorur TIK-un; - gjen dhe përdor materiale nga website për të pasuruar dhe për të përmirësuar mësimdhënie-nxënien; - përfshin nxënësit në projekte lëndore, të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga burime të ndryshme në internet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Literaturë që ka në fokus përdorimin e programeve kompjuterike (Word, Excel, Power point).

<p style="text-align: center;">FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT</p>	
<p>Kompetenca: Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit.</p>	<p>Literatura e rekomanduar</p>
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p>Mësuesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - njih rregullat e etikës dhe të sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, kolegët, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; - zbaton rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin, gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kodi i etikës së mësuesve. - Draft- standardet profesionale të mësuesit në arsimin parauniversitar, IZHA, 2016. - Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE

Kompetenca: Zbatimi i rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe.	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme Mësuesi: <ul style="list-style-type: none">- njeh dhe zbaton rregullat e drejtshkrimit të gjuhës shqipe;- vlerëson rëndësinë e përdorimit të gjuhës standarde në të gjithë veprimtaritë dhe punët e tij.	<ul style="list-style-type: none">- Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS

Kompetenca: Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së gjuhës shqipe dhe të letërsisë.	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme Mësuesi: <ul style="list-style-type: none">- analizon dhe jep gjykimet e tij për letërsinë shqipe e botërore, për periudhat dhe drejtimit letrare, si dhe për shkrimtarët përfaqësues dhe krijimtarinë e tyre letrare;- kupton, interpreton, analizon dhe vlerëson tekste e fragmente të ndryshme letrare dhe jo letrare;- analizon dhe vlerëson tiparet e stilit dhe të gjuhës në një tekst ose fragment;- kryen analiza të sakta nga fusha e sistemit gjuhësor të shqipes;- respekton rregullat gramatikore, drejtshkrimore dhe të pikësimit.	<ul style="list-style-type: none">- Tekste të gjuhës shqipe dhe të letërsisë për nxënësin dhe për mësuesin, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen lëndore për klasat VI-IX për arsimin e mesëm të ulët, si dhe për klasat X - XII për arsimin e mesëm të lartë.